

TELEPÜLÉSKÉPI
ARCULATI
KÉZIKÖNYV
2017



SÜMEGPRÁGA

Tisztelt Lakosság, Tisztelt Érdeklődők!



Nagy örömömre szolgál, hogy átnyújthatom Önöknek Településképi Arculati Kézikönyvünket, mely a Sümegprága közigazgatási területén található épített és természeti értékeket mutatja be, illetve összefoglalja azon részleteket, melyek a településünk sajátos, egyedi hangulatát kölcsönzik.

Általános igazság, hogy egyetlen ember sem egyforma, és ugyanez elmondható a településekről is. A különböző közösségek egyedi jellemzőkkel bírnak, melyek számtalan területen jelennek meg.

A szellemi és népi hagyományaink ápolásán kívül elengedhetetlen, hogy egy átfogó képet alkossunk az épített környezetünk szépségeiről is, hiszen Sümegprága ezen területen is széles tárház birtokosa. Ez a kiadvány kifejezetten ezeket a helyi sajátosságainkat tárja az olvasó elé.

A kiadvány célja a település arculati elemeinek feltárása, megismertetése mind a lakosság, mind a településünkre látogatók és betelepülők számára. Továbbá meghatározó szerepet tölt be a helyi

identitásérzet erősítésében. A lakosság bevonásával indított anyaggyűjtés egyfajta tudásátadást indított el a helyiek körében, így természetes és rendkívül fontos, hogy az ezen lapokon olvasottakat mindnyájan a magunkénak érezzük. Az összegyűjtött tartalmi elemek a fiatalabb generációk számára örökségként szolgálnak, melyeket hivatottak megőrizni és tovább gyarapítani.

A jól ismert motívumok, építészeti megoldások összegyűjtve, kerek egészzé formálják át szemléletünket. Többletet adnak hozzá települési ismereteinkhez, vezetnek a szemünket, hogy ezen túl a kiemelt témákra fókuszáljunk és a jövő értékeit is felismerjük.

Az itt leírtak szolgáljanak mindannyiunk számára, egyfajta iránymutatásként, melynek eredményeként remélhetőleg ez a könyv az idő múlásával tovább fog bővülni.

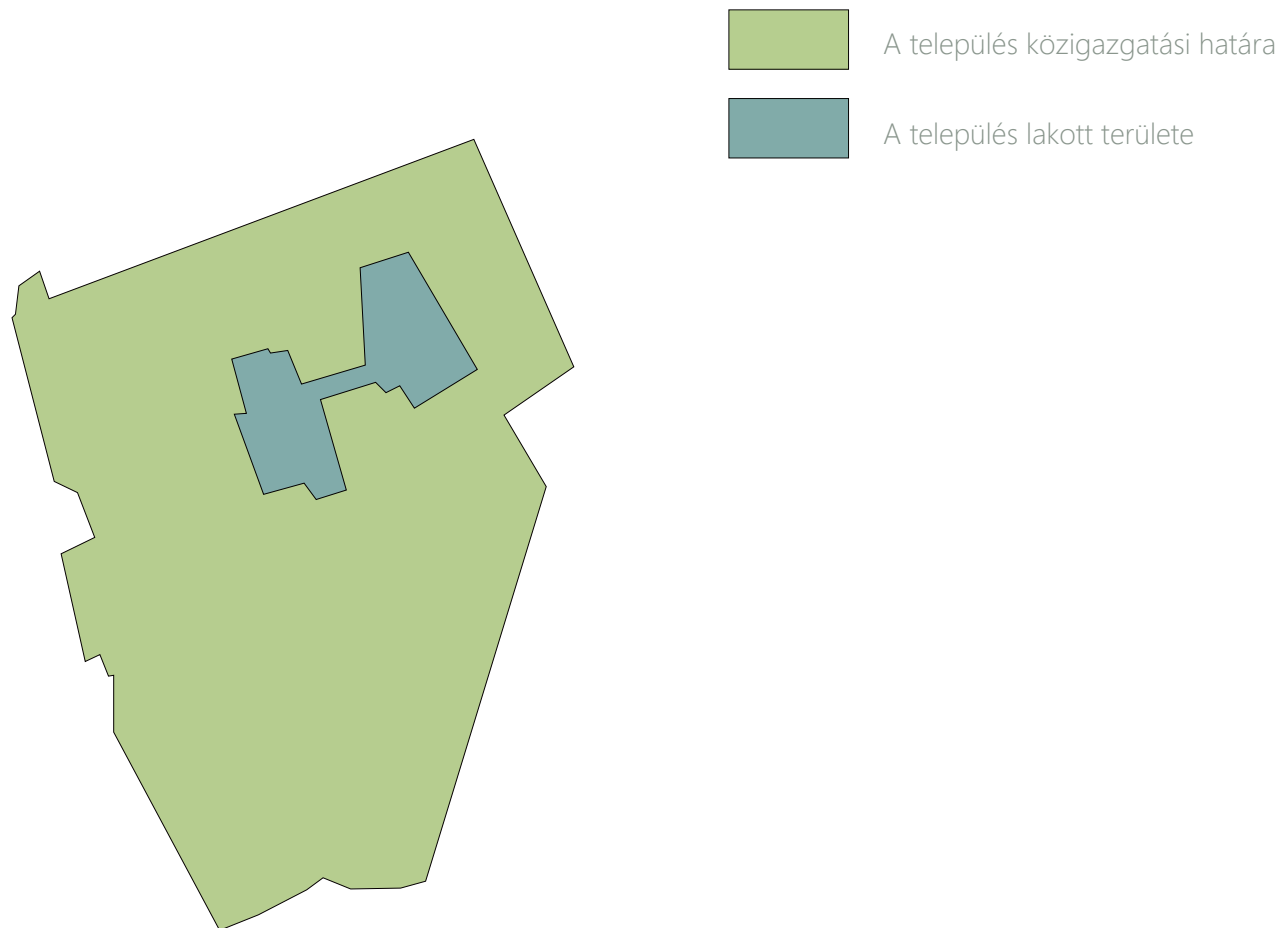
Kívánom, hogy az ezidáig feltárt értékek büszkeséggel töltsék el Sümegprága lakosságát, valamint tovább erősítsék közösségünk jóhírét.

Kellemes lapozgatást kívánok a település régi és új oldalait is bemutató kiadványhoz!

Hujber Csaba
polgármester

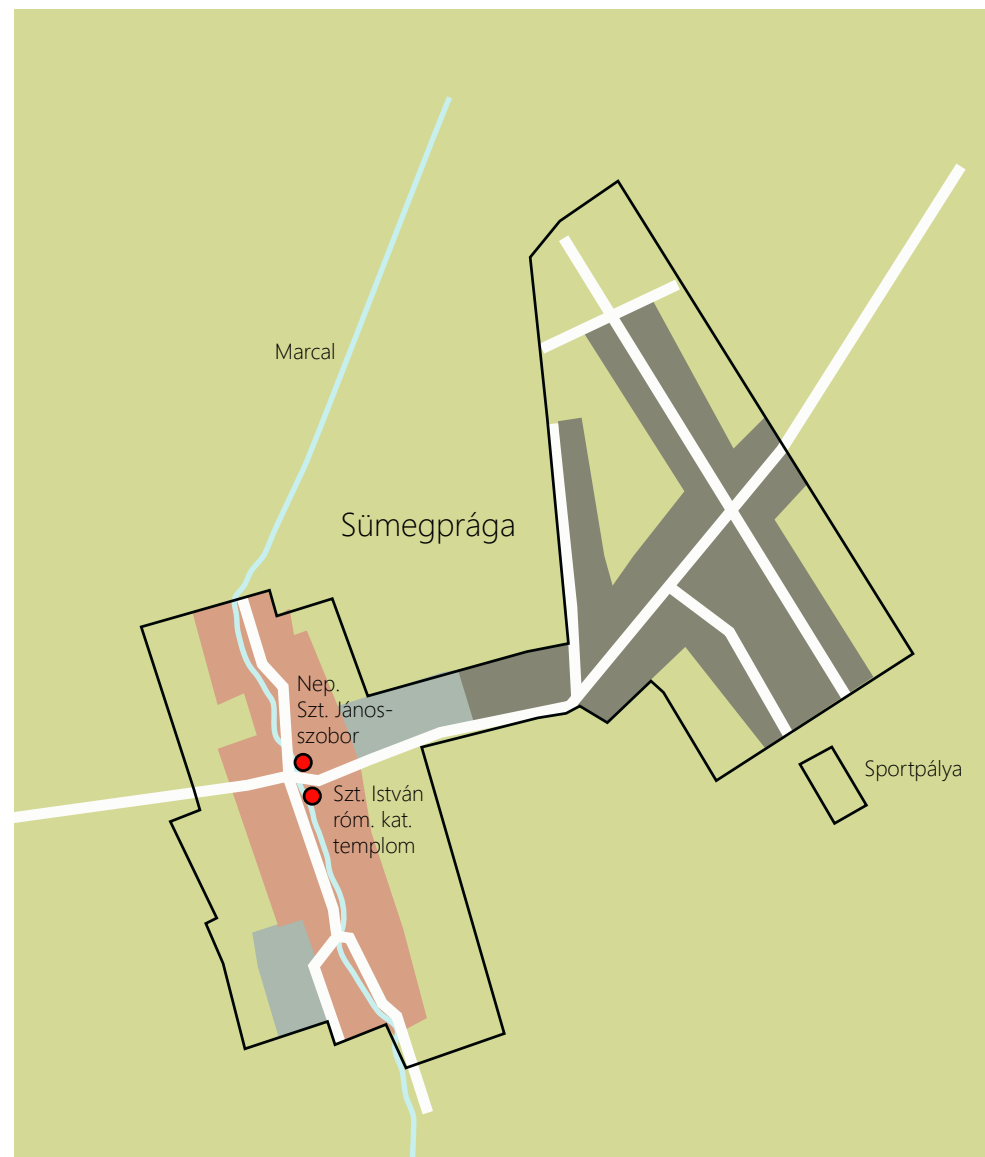
TARTALOMJEGYZÉK

1.	Bevezetés – 9	
2.	A település bemutatása – 11	
3.	Örökségünk – 13	
4.	Eltérő eredetű, használatú és beépítésű területek – 15	
4.1	A település történeti magja – 17	
4.2	A település későbbi növekedése – 17	
4.3	Beépítésre nem szánt területek, zöldfelületek – 18	
4.4	Temető – 19	
5.	Ajánlások és jó példák – 21	
5.1	Történeti településrész – 21	
	Telepítés	
	Magasság	
	Tetőhajlásszög	
	Anyag- és színhasználat	
	Kerítés	
	Tornácok	
	Ajtók, ablakok	
	Homlokzatképzés, anyaghasználat	
	Részletek	
	Kerítések	
5.2	Átalakuló településrész – 27	
	Telepítés	
	Magasság	
	Tetőhajlásszög	
	Anyag- és színhasználat	
	Kerítés	
	Tornácok	
	Ajtók, ablakok	
	Homlokzatképzés, anyaghasználat	
	Részletek	
	Kerítések	
5.3	Beépítésre nem szánt területek – 33	
	Kertek	
	Utcák, terek	
	Közparkok, sportpályák	
	Természeti és táji környezet	



KÖZIGAZGATÁSI HATÁR ÉS LAKOTT TERÜLET

- Kora újkori településmag
(18. sz.)
- A településmag növekedése
(19. század)
- Újabb beépítés
(20. század)
- Zöldterület
- Temető
- Utak
- Műemlék, helyi védettségű épület,
kiemelt építészeti, falutörténeti,
közlekedési objektum



LAKOTT TERÜLET

1 BEVEZETÉS

A Településképi arculati kézikönyv műfajának meghonosítása Magyarországon egy kísérlet, amely összhangban az új építési jogszabályokkal a változó kor és ízlés épített környezettel szembeni kihívásaira kíván egyfajta választ adni. Természetes dolog, hogy a technológia fejlődése az életmód átalakulásával, és az épített környezethez való viszonyunk, a vele szemben támasztott igényeink változásával is együtt jár. Az utcák, a terek, a házak és a középületek is átalakulnak, nemcsak képük, de használatuk is módosul. Ebben a változásban, szerencsére, egyre nagyobb a mozgástere és a szerepe a közösségeknek. Jelen kézikönyv éppen a tárgyalt települések lakói és vezetői számára

készült, a készítőik célja pedig egy közérthető, közmegegyezően alapuló építészeti útmutatás közreadása volt.

A városi és falusi települések közötti különbségből ma is számos eltérés származik, amelyek e kézikönyv írása során is felmerültek. Nem csak a méret, vagy a lakosságszám azok, amik elkülönítik e két településformát, legalább ennyire fontos az eltérő életmód, területhasználat, és az ebből fakadó különböző épületállomány és közterületi funkció. A hangsúlyok – ahogyan alább jól látható lesz – máshová tevődnek, és a problémák is másutt jelentkeznek. A falvakban fontosabb például a helyi közutak és állapotuk, vagy a temetők szerepe,





és sokkal kevésbé jelent gondot a csökkenő zöldfelületarány, a rossz levegőminőség, vagy a harsogó fényreklámok. A különbségekre maguk a lakosok hívták fel a készítő figyelmét, és kérték a tartalom ilyen irányú módosítását.

E kis kötetbe foglaltak nem szabályok, inkább olyan normák vagy tanácsok, amelyek essen-
ciális segítséget nyújtanak. Segí-
tenek eligazodni a jogszabályi

előírásokban, ötleteket adnak a felújítások, bővítések, építkezé-
sek tervezéséhez, kivitelezésé-
hez a tulajdonosoknak.

Fontos cél, hogy a kézikönyv segítsen tisztán látni a település történetét, jelen építészeti álla-
potát, és a meglévő értékeit is. A kézikönyv készítését előíró jog-
szabályalkotók hosszú távú célja ezekkel összhangban pedig az volt, hogy a megrendelő és elsődleges közönségben, a

lakosokban növelje a telepü-
lésük szeretetét, és fokozza a lakókörnyezetük minősége iránti igényeiket.

A településtörténetre és az örökségi elemekre vonat-
kozó fejezetek, a térképek, és a képes forma egyben alkalmas lehet turisztikai célra is, hiszen összefoglaló információt nyújt a településről a közeli vagy távoli vendégek, látogatók számára.

A végső célkitűzések, a ja-
vuló minőségű, a modern kor kihívásainak megfelelő, de a hagyományokat messzeme-
nően tiszteletben tartó és meg-
újító szemlélet irányába, ezek általánossá válása felé ez a kötet csak egy, de fontos lépés.

A kézikönyv készítése során számos forrástípust feldolgoz-
tunk, a tudományos, műemléki szakirodalom áttekintésén túl, régi térképek, archív fotók, a műemléki és régészeti adatbázi-
sok voltak munkánk kiindulásai.

A település helyszíni lejárását, fotózását lakossági egyeztetés (fórum és internetes konzul-
táció) követte, végül az összes adat feldolgozásával és leszű-
résével keletkezett ez a szándé-
kaink szerint rövid, közérthető, és modern, vonzó formátumú könyv, melyet szíves használatra adunk közre.

A szerzők

2 A TELEPÜLÉS BEMUTATÁSA

Sümeprága a Bakony lankás délnyugati részén, Sümegtől délnyugati irányban fekvő település, amely a Bakony és Marcal-medence határán terül el. A változatos tájat, a szintén szomszédos Keszthelyi-fennsík bazalthegyei teszik még izgalmasabbá, kialakítva jellegzetes Pannon-táji megjelenését. Termőterülete a talaj minősége miatt nem túl termékeny, de a változatos felszíni formák, állandó vízjárások, és a szubmediterrán mikroklíma az őskor óta folyamatosan vonzották a megtelepedő embert.

A mai falu előzménye az egykori Marcalfő nevű terület, amelynek Sümeprága a nyugati részén fekszik, és amelyet még I. István király adományozott a

veszprémi püspökségnek. Az Árpád-kor elején, a 11. században a falu – szemben később jellemző állandóságával – még sokáig „mozgó” település volt. Egy adott területen vándorolt és költözött a lakosság, ebből alakult ki később a falvak külterülete. Az állandóságot 1100 tájától egyre inkább a templom és a temető jelentette, amely azután a falu szakrális, eszmei és igazgatási központjává vált. Ez a templom talán nem a mai település területén, hanem az ún. Kis-Gesztenyésben állhatott. A terület régészeti lelőhelyén egy középkori templom és temetője, valamint házak részletei láttak napvilágot. Sümeprága mai helyére ismeretlen időben, de még a 13. század közepe előtt

telepített a birtokos veszprémi püspök cseh telepeseket, akik a források tanúsága szerint szénégetéssel foglalkoztak. Az idegen telepesek letelepítése ekkor a lakatlan és/vagy kihasználatlan erőforrású területeken jellemző volt. A behívott népek

olyan tevékenységhez érthettek (például bányászat, erdőgazdálkodás), amire helyben szükség volt, de amelyhez nem akadt megfelelő lakosság. A földesúrtól cserébe részleges vagy teljes adómentesség és különös, szabad jogállás is járt.

Sümeprágát írott források 1436-ban említik először Prága néven, de szinte biztos, hogy a falu a már a 13. század végétől a sümegi vár köré szervezett



püspöki uradalomhoz tartozott. Az itt lakóknak a középkor későbbi évszázadaitól egészen az újkorig a sümegi vár ellátása és fenntartása volt az elsődleges célja és feladata.

A környék békés fejlődésének a török hódoltság vetett véget. Először a Balaton északi partját 1548-ban végigpusztító törökök dúlták fel Sümegprágát és a többi környékbeli falvat, de a sümegi vár kvázi végvárrá

válása miatt, a vár védelmében az összes falu újratelepült. Az ezt követő egy-másfél évszázad a háborús konfliktusok állandósulásával járt, amelynek következményként a terület ritkán lakottá, elhagyatottá vált.

A török veszély és háborúk elmúltával a falu is új erőre kapott. A 18. század végén a veszprémi püspök telepítette újra, talán német ajkú személyekkel. E korszak változásait

már térképeken is követhetjük, ezek szerint Sümegprága legrégebbi része a mai napig őrzi jellegzetes, 18. századra már kialakult egy utcás, vagy más-ként úti falu jellegét.

A 19. században a veszprémi püspökség jobbágysai és zsellérei lakták, a mezőgazdaságot bányászat és erdőgazdálkodás egészítette ki. A falu határában lévő bazaltfejtő hely, ahol sok helyi is munkát talált, már Sümeg

közigazgatási területére esik. Prága 1902-ben, a birodalom egészére kiterjedő névrendezés során nyerte a Sümeg előnevet, ekkor lakossága magyar anyanyelvű, és római katolikus vallású volt.

A falu 1950-ben került Zalából Veszprém megyébe. A fazekasmesterséget, a söprű- és kosárfonást népművészetként ma is gyakorolják a településen.



3 ÖRÖKSÉGÜNK

A változatos, szelíd tájak, a jó természeti adottságok a legkorábbi időszaktól vonzották állandó megtelepedésre az embert. Sümegprága bel- és külterületén – lévén ilyen területen fekszik – hat régészeti lelőhelyet tartanak nyilván. A településtől délre, a ún. Kis-Gesztényésben lévő templommaradvány és a körülötte fekvő temető egy középkori, azóta megszűnt település nyoma, amelynek házai a templomhelytől kissé északra, a mai falutól délkeletre állhattak.

A falu legjelentősebb, országosan védett műemléke a Szent István király tiszteltére szentelt római katolikus templom, mely a település egykori központjában, a Rákóczi és Szent István utcák találkozásánál, saroktelken

emelkedik. A keletelt épület a hajónál keskenyebb szentéllyel, a nyugati, bejáratí főhomlokzat előtt órapárkányos, szoknyás gúlasíakkal fedett toronnyal, és a szentély északi oldalához tapadó kis sekrestyével rendelkezik. Bent az alacsony hajót két szakaszos csehsüveg-boltozat, a kosárvíves záródású szentélyt egy csehboltozat fedi. A karzattér külön, csehsüveg-boltozattal fedett egységként csatlakozik a hajóhoz. A szentély boltozatát vakolatból kialakított felhőkoszorús Istenszem, a hajó első szakaszának boltozatát sugárkéve díszíti. A karzatalj csehsüveg-boltozatos. Az egyetlen kosárvíves támaszkodó, tükrös tagolású karzattömlő közep-része enyhén ívelődik. A koporsó





alakú főoltár menzáján oszlopdíszes tabernákulum áll, a szentély hátfalára rögzített oltárkép 20. századi. A csehsüveg-boltozatos sekrestyébe kőtokos ajtó nyílik. A minden bizonnyal középkori eredetű templom újjáépítését 1740-ben Acsády Ádám veszprémi püspök, a földesúr kezdeményezte, de a kivitelezés egészen 1753-ig elhúzódott. A homlokzati tornyot utóbb, 1797-ben építették.

Önállóan is védett a templom közelében, az útkereszteződésben, hasábos talapzaton álló, kisméretű kőszobor, amely Nepomuki Szent János szokásos ábrázolása. A Szent papi ruhába és karingbe öltözött, bal vállához fogja a korpuszt és egy pálmaágat. Későbarokk, a 18. század végén készült.

Egyszerre szakrális, fogadalmi emlékek, tájékozódási és határpontok is a magyar vidék jellegzetes színfoltjai, az útmenti

keresztek. E sajátos plasztikai műfajnak Sümegprága bel- és külterületén is több színvonalas példája akad. Közülük a két legrégebbi a templommal szemben álló templomkereszt, és a községtől nyugatra, a Bazsira vezető országút déli oldalán, a temetői út torkolatában lévő útszéli kereszt. Az előbbi 1871-ben, az utóbbi 1873-ban állították.

A Rákóczi út kanyarulatában, az Árpád utca torkolatával szemben álló útszéli kereszt évszáma nem olvasható, a homokkő szobrot az 1880-as években faraghatták.

4 ELTÉRŐ EREDETŰ, HASZNÁLATÚ ÉS BEÉPÍTÉSŰ TERÜLETEK

A falusias települések közül a kisebb méretűek nagyon gyakran őrzik kora újkori (18. század eleje) születésük során létrejött út- és utcahálózatukat, hiszen a főbb közlekedési útvonalakhoz igazodnak, s ezek nem ritkán évezredes múltra is visszatekinthetnek. A Kárpát-medencében az emberi megtelepedésre különösen ideális helyek a neolitikum (i. e. 10000) óta lényegében ugyanazok, melyek használatát a változó életmód, időjárás és történelem csak kis mértékben befolyásolta. E potenciális lakóhelyek között a legrövidebb, legkényelmesebb útvonalak az első településekkel együtt létrejöttek, és azóta vonalvezetésük általában csak kissé módosult: a kora újkorból

már térképeken is feltüntetett hazai útvonalhálózat a maival csaknem teljesen megegyezik. Sümegprága út menti vagy úti faluként főútvonal mellett települt. Sajátos jellemzője, hogy a korai falu főutcája egyben a Marcal-patak medrének vonala, a település ősi magja e köré szerveződött.

Az utak településszervező szerepén túl, a bevezetőben említett módon számos különbség akad a város és falu szerkezete között. A legtöbb hazai faluban csak ritkán lelhető fel jól elkülönülő egységesen régi, vagy bármilyen szempontból azonos jellegű falurész. Az utakat leszámítva legkorábbi épített „réteget” – amely legfeljebb középkori eredetű, de

mai formájában jellemzően kora újkori – a templom jelenti. A legritkább esetben fordul elő újra-települt kistelepülésen ebből a korszakból származó ház, a máig fennmaradt 18. századi lakó- és gazdasági épületek inkább nemesi tulajdonoshoz köthetők,

és a korabeli falusi átlag szintje felett állók. A 19. századot csak kevés, jellemzően késői épület képviseli, ma egyéb híján ezek reprezentálják a „hagyományos” faluhoz leginkább illő képet. A sokszor polgári építészet hatása alatt álló régi parasztházak egykor azonban ugyanúgy kiemelkedtek környezetükből, a füstös konyhás, háromsejtes, nádfedésses vályogépületek közül, mint a későbbi ún. Kádár-kockák.





Az utóbbiak már a 20. század középső évtizedeinek faluképéhez tartoznak, és ma is erősen dominálnak. A típus, a zárt, négyzetes alaprajzú, előkertes, nagyablakos, sátoztetős kispolgári villa már az 1930-as években létezett, és 1950 után a falusi lakosság életszínvonalának emelkedésével szaporodott el az országban, természetesen közben már a szocializmus lehetőségeihez igazodva, egyre

jobban mellőzve az egyedi tervezés és kivitelezés kezdeti színvonalát, minőségét. Nem nehéz a kisablakos, oldalhatáron és utcafronton álló, oromzatos kis parasztház tudatosan kiválasztott ellentét látni az 1960-as, '70-es évekbeli családi házakban, amelyek a paraszti lét tagadását, a vágyott életmódváltást is magukkal hozták. Az utolsó füstös konyhák és sok módosabb, 1900 körüli falusi lakóház

is 1960 után tűnt el nyomtalanul.

Az építészeti divat változása az 1980-as évektől újabb típusok megjelenését hozta, amelyek azonban már nem kapcsolódtak a hazai építészet szerves fejlődéséhez. A média mintaadó szerepe egyre jobban felértékelődött és tovább fokozódott az 1990-es években a sajtótermékek számának és típusának bővülésével, majd 2000-től az internet elterjedésének köszönhetően. Az 1980-as, '90-es évek alpesi házait nem éghajlati vagy életmódbeli váltás, hanem a jóléti osztrák és német példák vonzerejének növekedése magyarázza. Az újabb és újabb stílusok (mediterrán, hegyvidéki, minimalista, modern stb.), változó technológiák, különösen a gyors építésű, részben előre gyártott házak egyre összetettebb és változatosabb településképet eredményeznek, s mindez különösen a

kistelepüléseken szembeötlő.

A falu épített szövetében elszórva és váltakozva tűnnek fel a különféle korszakok jellemző lakóépület-stílusai, nem egy régi épület kapott átalakítás során új külsőt, s akad olyan új építésű ház is, mely az oromfalas, korábbi képet idézi. Jól elkülöníthető települési egységeket a történeti betelepülés ideje és telekosztása szerint tudunk meghatározni, de definiálni, szemben a városi lakóterületekkel, nem a beépítés jellege alapján, hanem sokkal inkább a használat szerint lehetséges. Az alább szereplő kategóriák így a kistelepülési formához igazított területi beosztás egy lehetséges módját is szemléltetik.

4.1 A település történeti magja és az utak

Sümegprága történeti magját a legkorábban lakott és oldalhatáron álló házak sorával összefüggően, mindkét oldalán beépült részét középen az eredéséhez közel még igen kis vízhozamú Marcal két partját kísérő Fő utca jelenti. A középen mederrel kettéosztott, kisebb hidakkal több helyen összekötött utca csak az egyik sajátos vonása a falunak. A másik, legalább ennyire ritka jelenség, hogy a régi mag kiterjedése lényegében nem változott az elmúlt évszázadokban, a falu később betelepült részei ugyanis ettől a magtól nyugatra, függetlenül jöttek létre, korábbi külterületen.

A katolikus templomon kívül e korai időszakból egyetlen épület sem maradt fenn, a régi mag beépítésében a szűk telekosztás, az oldalhatáron álló, utcára merőleges, hátul

gazdasági épületekkel kísért beépítés egyértelműen korábbi állapotra utal, bár a házak többsége a 19-20. századból ered.

A belső utak állapota igen rossz, a mai útburkolatok jellemzően régiek, és túlhasználtak az átmenő igen sűrű forgalom miatt. A járdáknak csak kis része felújított.



4.2 A település későbbi növekedése

A falu növekedése a 19. században inkább a már lakott területek sűrűbb beépítését jelentette. A Fő utca déli végén, a nyugati oldalon, egy sajátos részlet őrződött meg. A 19. század első felében kialakult halmazos telekosztás itt utólagos, eltér a korábbi eredetű, szabályos, szalagtelkes beépítéstől. A falu a Sümeg irányából érkező út

mentén kelet felé kis mértékben növekedett. A házak többsége a belső magban, mai megjelenésük ellenére, a 19. század második feléből, a 20. század elejéről eredhet.

Sümegprága nagyobb része a régi részhez lazán, a sümegi út mentén kapcsolódva csak a 20. század második felében jött létre. A faluképet ezzel az 1960-as, '70-es évek építkezései, előkertek, sáttető, földszintes kockaházak, és ezek közelmúltban lezajlott változatos minőségű és stílusú korszerűsítései (szigetelések, ablakcserék, új kerítések) jellemzik.

Szerencsés helyi adottság a fekete bazalt építőköként való használata, amely a jelek szerint – újabb kori hagyományt teremtve – a 20. század közepő évtizedeiben emelt házak általános építőanyaga volt.

4.3. Beépítésre nem szánt területek, zöldfelületek

Sümegeprága a Balaton-felvidéki Nemzeti Parktól északra található, a település északi és déli határában a Nemzeti Ökológiai Hálózat részét képező magterület, keletre annak pufferzónája helyezkedik el, a déli oldalon továbbá Natura 2000 védelem alatt áll a Keszthelyi-hegység ide nyúló területe is. A település külterületi határa tehát természetvédelmi szempontból kiemelt szerepű. Mindemellett komoly természeti értéket képvisel a településen eredő Marcal, valamint a helyi védelemre javasolt kb. 4 hektáros község melletti kiserdő, illetve a kertek végét hagyományosan lezáró jegenyenyárak is.

A község körüli területek legnagyobb része mezőgazdasági terület: szántó-, illetve gyepterületek. Az erdőterületek egy részét bazaltbányászat

során termelték ki, amely ugyan biztosította a jellegzetes helyi építőanyagot, de a bányák az erdőkben tájsebként jelennek meg, rekultivációjuk fontos feladat. Az erdők védelme érdekében új bányák nyitása már nem engedélyezett.

A település lakott területétől délnyugatra elterülő szőlőhegyen zártkerti ingatlanok helyezkednek el, amelyeken szőlő- és gyümölcsgazdálkodás folyik. A szőlőhegyről gazdag panoráma, a községen túl a távolabbi tájak, köztük a sümegi vár látványa tárul fel előttünk. A lenyűgöző tájkép értékes eleme a településnek, ezért védelemre, megőrzésre érdemes. Ugyancsak megőrzendő Sümegeprága jelképes növénye, az őshonos szelídgesztenye (*Castanea sativa*) és a szőlő, amely a település

címerében is megtalálható.

A lakott területen belül a zöldfelületek legnagyobb részét a lakóházakhoz tartozó dísz- és haszonkertek teszik ki. A település délkeleti részén található egy sportpálya, amellyel szemben a közelmúltban szabadidőpark került kialakításra. A történeti településmagban központi szerepet tölt be a Marcal vízfolyása,

amely a településen belül egy kiépített szabályos mederben folyik, két oldalán keskeny, fasorral és egynyári virágokkal díszített zöldsáv húzódik. A település több részén utcafásítások történtek, a lombhullató, kis méretű fajokból kiültetett fasorok – többségében gömbakácok – hozzájárulnak az egyenes utcakép kialakításához.



4.4. Temető

A falu központjából délnyugatra, távol eső, kis magaslaton terül el a római katolikus temető, amelyet már a 18. század végén is használtak az itt lakók. A temetői keresztet csupán a 20. század közepe után emelték, a legkorábbi síremlék 1864-ből való. Három nagyméretű sírkereszt és mintegy tucatnyi kisebb, kereszttel koronázott tábla homokkőből készült, és a 20. század elejéről való. A nagy területen fekvő, nem zsúfolt temetőben ma zömmel működő síremlékek láthatók, a ravatalozó az autótól felé eső, nagyobb, egyszerű épület.





5 AJÁNLÁSOK ÉS JÓ PÉLDÁK

5.1. Történeti településrész

A legkorábbi településrész egyutcás faluként alakult ki a Marcal két partján. Telkei keskeny szalagtelkek, oldalhatáros beépítésű épületekkel. A lakóépületek mögött a gazdasági épületrészek húzódnak. A ma is látható épületek nagy része a 19. század végén épült, az utcára merőleges gerincvonallal, konyolt tetővel. A homlokzatok már a 20. századi átalakítások

nyomát viselik magukon. Az egyes épületek az utcafronton állnak, a telket az utcától a „gyalog” és „nagykapuval” kialakított kerítés zárja. Ezek megjelenése sokféle. Alkalmazható a zárt és a szellősebb kialakítású változat. Néhány épület a kert felé tornáccal kapcsolódik. Ez az oldalhatáros beépítés csak a történeti településrész déli végén változik meg. Itt a 19. század végén kialakult halmazos telekosztás maradt fenn. Épületállománya szintén 19. századi keletkezésű,

részben vagy teljesen átalakított épületekből áll.

A tető hajlásszögek 35–45° közöttiek. Ez a tetőhajlásszög jó lehetőséget biztosíthat a tetőtér beépítésére.

A telken álló régebbi épület bontása után kialakuló új épület esetén szintén oldalhatáron álló telepítés javasolt. Előnye a telek jobb benapozásának biztosítása és a szomszéd telek árnyékolás-mentessége.

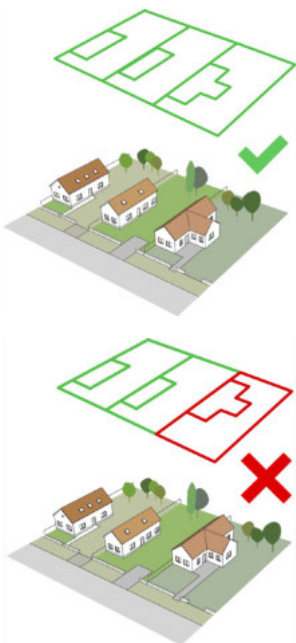
Ez a telepítési mód lehetőséget teremthet – amennyiben a telek tájolása megfelelő – napelemek vagy napkollektorok telepítésére is.

Az épületek újbóli felújításakor érdemes példaként venni

a település legöregebb épületeinek nyílászáró rendszerét. A homlokzaton megjelenő két ablak kedvezőbb homlokzati megjelenést biztosíthat. Hosszszukás, kétrétegű, vízszintes tokosztós ablakok beépítése nagy szerepet játszik a településképfenntartásában. Nem javasolt a három részből álló egyetlen homlokzati ablak alkalmazása.

A történelmileg legkorábban kialakult településmag beépítési sajátosságait és utcaképét az építészeti örökség védelmére javasolt területként szükséges kezelni.

Telepítés



A házak jellemzően telekhatáron álló telepítésűek, „L” alakú alaprajzi kialakítással. Általában kontyolt magastetővel. A szélesebb telkeken, az utcával párhuzamos gerincű kontyolt, részben kontyolt vagy oromfalas magastetős épületek. Az épületek az utcához kis mélységű előkerttel kapcsolódnak. Ezek megtartása javasolt.

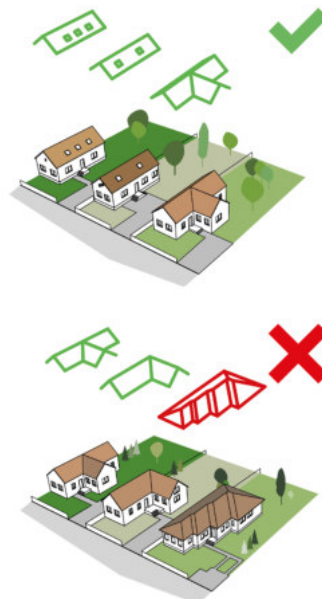
A telken szabadon állóan elhelyezett épület vagy a nagymértékben hátrahúzott épület építése nem javasolt.

Magasság



Az épületek magassága közel azonos, földszintes, magastetős épületek. A régi épületek bontásával épülő új épületnek illeszkednie kell a kialakult utcaképhez. Nem javasolt a két-szintes magas- vagy lapostetős kialakítás.

Tetőforma



A legkorábbi utcákban kiépült épületek tetőhajlásszöge közel azonos (35–45°). Az új beépítésű épületnek igazodnia kell a meglévő épületállományhoz. Ennél magasabb, vagy lapostetős épület építése nem javasolt.

Az épületekre az egyszerű tetőforma a jellemző. Az új épületeknél, a kialakult utcaképre ügyelni kell.

Nem javasolt az északi (német, angolszász) vagy mediterrán területekre jellemző, erősen szabdalt tetőforma. Egy épületen belül nem javasolt különböző, egymástól eltérő tetőfelépítmények alkalmazása. A tetőhéjazat kiselemes cserépfedés legyen. Kerülendő a nagyelemes betoncserép, a bitumenes lemezfedés, vagy a fémlemezfedés alkalmazása.



Anyaghasználat (színek)



A történeti településrész színvilága változatos, mégis megfigyelhető egy visszafogott anyag- és színhasználat. Az épületek homlokzatszínének választásakor érdemes a településen, régebbi épületein fellelhető színeket alkalmazni. Előnyben részesíthetők a világos színek (fehér, világos földszínek). Kerülni kell a nagyon markáns, erőteljes éppen divatos színek használatát (Benetton zöld, narancssárga, lila, mély bordó).

Kerítés



Az épületek megjelenését nagyban befolyásolja az utca vonalán megjelenő kerítés. Ezek jobbára alacsony, tömör lábazattal és szellős rácsozattal jelennek meg a történeti településképpen. Új kerítés építéskor érdemes a meglévő kerítések tanulmányozása és mintául vétele.

Tornácok

A tornácok az épületek kertre néző hosszú szárnya mentén helyezhetők el, egyszerű fa szerkezetű kialakításuk javasolt. Az utca felé megjelenő földszinti vagy emeleti erkélyek kialakítása nem javasolt. A

20. század elején megjelenő, „kódisállásra” emlékeztető kontyolt, magastetős üvegezett verandák szintén javasolhatók. Az utca felé megjelenő terasz helyett a kert felé néző fedett, nyitott terasz építése ajánlott.



Ajtók, ablakok

Az épületek megjelenését nagyban befolyásolják a homlokzati nyílászárók. A történeti településrészen még megfigyelhetők a hagyományos nyíláskialakítás példái. Általában két szárnyú, jellegzetesen két vagy három osztatú ablakok, az utcai homlokzaton szimmetrikus kialakítással.



A még meglévő épületek felújításakor érdemes példaként venni a település legöregebb épületeinek nyílászáró rendszerét. A homlokzaton megjelenő két ablak kedvezőbb homlokzati megjelenést biztosíthat. Hosszú, kétrétegű, vízszintes tokosztós ablakok beépítése nagy szerepet játszik a településképfenntartásában. Nem javasolt a három részből álló egyetlen homlokzati ablak. Gyakori a külső redőnytokok megjelenése. A meglévő épület felújításakor vagy új épület építésekor javasolt a belső sötétítő függöny vagy külső zsaluk alkalmazása. Az ablakok keretezése nem javasolt. Keretezés alkalmazása esetén egyszerű szalagkeret javasolható. A lakóépület funkciójának megváltozása esetében sem javasolt az utcai ablak helyén ajtó nyitása.



Homlokzatképzés, anyaghasználat

A település épületeire a vakolt, egyszerű homlokzati megjelenés a jellemző. Az új, oldalhátáron álló épületek homlokzati megjelenése minél visszafogottabb legyen. Elegendő a főpárkány vonalának (oldalhomlokzat ereszmagassága) és a lábazati felületnek a megjelenése. Amennyiben tagoltabb homlokzatot szeretnénk építeni, úgy javasolt a településen még

fellelhető épületek homlokzati kialakítását tanulmányozni. A homlokzatok vakolt felületei mellett a lábazatok vakolt, festett, vagy kőlabazatként jelenjenek meg. Nem javasolt a település épületeitől idegen anyaghasználat (faburkolatú homlokzat), vagy északi (német, angolszász) homlokzati kialakítás alkalmazása.

Kerítések

A történeti településrész kerítéseinek anyag- és formahasználata változatos, szép kialakítások sorát láthatjuk. Általában jellemző a telket határoló kerítésen a gyalogkapu és nagykapu együttese. Új kerítés építéskor érdemes ezeket tanulmányozni.

A lábazatok lehetnek

vakoltak vagy kőlábazatok. Kerülni kell a kőimitációjú betonlábazatok, vagy a beton lábazatra ragasztott mediterrán jellegű kőlábazat építését. Javasolt a környéken található természetes kőanyag használata. A felső szakaszon az egyszerű dróthálós (haidekker rácsos) vagy egyszerű pálcás kerítés javasolt. Nem javasolt az

esetleges fémipari hulladékból kialakított kerítések megjelenése. Új kerítés építéskor érdemes a település szép példáit alapul venni. Nem javasolt az utca felől zárt, tömör megoldások, vagy az ugyan fából kialakított, de mégis tömör hatású kerítések alkalmazása. Nem javasolt, a forgalomban kapható előre gyártott fa kerítéselemek

megjelenése a településképben. Széldeszka kerítések építéskor a település korábbi fa kerítéseinek kialakítását javasolt figyelembe venni. Az oldalsó és hátsó kerítések ugyan kevésbé láthatóak az utca frontjáról, mégis érdemes átgondolni anyagukat, zártságukat.





Részletek

Az épületekhez szorosan hozzátartoznak a „technikai” jellegű részletek is, mint a kéményfejek kialakítása és a tetőszellőző ablakok. Ezek megjelenése és egyedi kialakítása szintén meghatározó szerepű az épülettömeg szempontjából. Ezek építésekor érdemes a település történeti településrészén még fellelhető kéményfejek és bádogablakok mintául vétele. Életünk megváltozását jelzi a digitális technológia megjelenése, és az ezek működtetéséhez elengedhetetlen vevőantennák és tányérok

megjelenése. Ezek elhelyezésekor ügyeljünk, hogy ne az utcára néző leglátványosabb homlokzat képét befolyásolják. Javasolt ezen berendezések elhelyezése a kevésbé látható, kert felé néző, hosszabb homlokzati szakaszokon.

A településen még fennmaradt, a múlt század elejét felidéző, gyakran nem működő kutak, szintén meghatározó elemei a településképeknek. Felújításuk, megtartásuk javasolt.

5.2. Átalakuló településrész

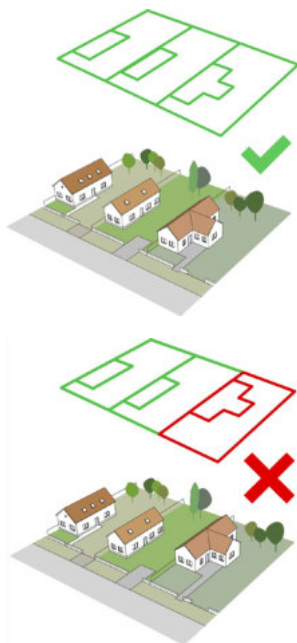
A település bővülése, a 19. században és a 20. század elejétől a Sümeg felé vezető főút mentén, illetve az arra „merőlegesen” kapcsolódó utcák mentén zajlott le. A főút mentén kialakuló szélesebb telkeken álló házakat szintén oldalhatárra telepítették. Az utca felé előkerttel csatlakoznak. Az épületek változatos tömegformálásúak, magukon viselik az építésük időszakára jellemző, kedvelt építészeti irányzatokat. A 19. század végi, 20. század eleji épületek általában földszintes, magastetős, tetőtérbeépítéses kialakításúak. A 20. század második felétől kétszintes,

magastetős, oromfalas épületek jellemzők, de látható 20. század végén épült modern épület is. Nagyszámban található sátoertős, beépített tornácos, a '60-as évek tőpusterve alapján készült épület is a főút mentén. Az utcakép egységességét az egyforma előkertek biztosítják. A kerítések kialakítása befolyásolja az utcaképet, jellemzően tömör alsó lábazattal. Az újabb építésű házaknál gyakran előfordul a helyi fekete bazalt alkalmazása.

Az új településrészeket általános besorolású területként szükséges kezelni.



Telepítés



A házak jellemzően telekhatáron álló telepítésűek, „L” alakú alaprajzi kialakítással. Általában kontyolt magastetővel. A szélesebb telkeken, az utcával párhuzamos gerincű kontyolt, részben kontyolt vagy oromfalas magastetős épületek. Az épületek az utcához kis mélységű előkerttel kapcsolódnak. Ezek megtartása javasolt.

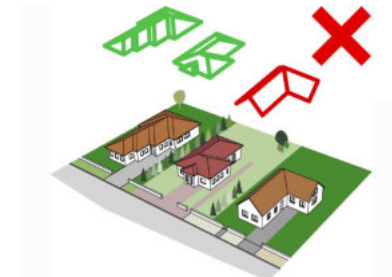
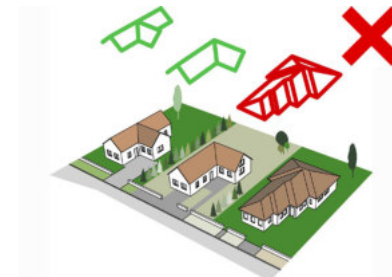
A telken szabadon állóan elhelyezett épület vagy a nagymértékben hátrahúzott épület építése nem javasolt.

Magasság

Az épületek magassága közel azonos, földszintes, magastetős épületek. A régi épületek bontásával épülő új épületnek illeszkednie kell a kialakult utcaképhez. Nem javasolt a kétszintes magas,

vagy lapostetős kialakítás.

Újonnan kialakított építési telkeken is javasolt a településre jellemző épületmagasság alkalmazása.



Tetőforma

Amennyiben a településrészen már jellemzőbb a tördelt tetőforma (egymás mellett három telek esetében), úgy ebben az esetben nem javasolt

az egyszerűbb tetőforma alkalmazása. Amennyiben azonban jellemző maradt az egyszerű tetőforma, úgy nem javasolt a tördelt tetőforma alkalmazása.

Anyaghasználat (színek)



Az átalakuló településrész színvilága változatos, mégis megfigyelhető egy visszafo-gott anyag- és színhasználat. Az épületek homlokzatszíné-nek választásakor érdemes a településen, régebbi épületein fellelhető színeket alkalmazni. Előnyben részesíthetők a világos színek (fehér, világos földszínek). Kerülni kell a nagyon markáns, erőteljes éppen divatos színek használatát (Benetton zöld, narancssárga, lila, mély bordó).

Kerítés



Az épületek megjelenését nagy-ban befolyásolja az utca vonalán megjelenő kerítés. Ezek jobbára alacsony, tömör lábazattal és szellős rácsozattal jelennek meg az átalakuló településrészen is. Új kerítés építéskor érdemes a meglévő kerítések tanulmányo-zása és mintául vétele.

Tornácok

A tornácok az épületek kertre néző hosszú szárnya mentén helyezhetők el, egyszerű fa szerkezetű kialakításuk java-solt. Az utca felé megjelenő

földszinti vagy emeleti erkélyek kialakítása nem javasolt. Az utca felé megjelenő terasz helyett a kert felé néző fedett, nyitott terasz építése ajánlott.



Ajtók, ablakok

Az épületek megjelenését nagyban befolyásolják a homlokzati nyílászárók. Az átalakuló településrészen még megfigyelhetők a hagyományos nyíláskialakítás példái. Általában kétszárnyú, jellegzetesen két vagy három osztatú ablakok, az utcai homlokzaton szimmetrikus kialakítással. Új épületek építéskor érdemes ezeket a példákat alkalmazni.

A még meglévő épületek felújításakor is érdemes példaként venni a település legöregebb épületeinek nyílászáró rendszerét. A homlokzaton megjelenő két ablak kedvezőbb homlokzati megjelenést biztosíthat. Hosszúkás, kétrétegű, vízszintes tokosztós ablakok beépítése nagy szerepet játszik a településképfenntartásban. Nem javasolt a három részből álló egyetlen homlokzati ablak.

Gyakori a külső redőnytokok megjelenése. A meglévő épület felújításakor, vagy új épület építéskor javasolt a belső sötétítő függöny vagy külső zsaluk alkalmazása. Nem javasolt a külső redőnytokok beépítése.

Az ablakok keretezése nem javasolt. Keretezés alkalmazása esetén egyszerű szalagkeret javasolható. A nyílászárók színe a településen alkalmazott színvilághoz illeszkedjen (világos- és középbarna, zöld).



Homlokzatképzés, anyaghasználat

A település épületeire a vakolt, egyszerű homlokzati megjelenés a jellemző. Az új, oldalhatáron álló épületek homlokzati megjelenése minél visszafogottabb legyen. A homlokzatok vakolt felületei mellett a lábazatok vakolt, festett vagy kőlábazatként jelenjenek meg. Nem javasolt a település épületeitől idegen anyaghasználat (teljes faburkolatú homlokzat), vagy északi (német, angolszász) homlokzati kialakítás alkalmazása. Tetőhéjazatként a kiselemes cserépfedés javasolt. Az épület stílusához illeszkedően alkalmazható a betoncserép, vagy a matt fémlemezfedés.

Kerítések

Az átalakuló településrész kerítéseinek anyag- és formahasználata változatos, szép kialakítások sorát láthatjuk. Általában jellemző a telket határoló kerítésen a gyalogkapu és nagykapu együttese. Új kerítés építéskor érdemes ezeket tanulmányozni.

A lábazatok lehetnek

vakoltak vagy kőlábazatok. Javasolt a környéken található természetes kőanyag használata. A felső szakaszon az egyszerű dróthálós (haidekker rácsos) vagy egyszerű pálcás kerítés javasolt. Nem javasolt az esetleges fémipari hulladékból kialakított kerítések megjelenése.

Új kerítés építéskor érdemes a település szép példáit alapul venni. Nem javasolt az utca felől zárt, tömör megoldások, vagy az ugyan fából kialakított, de mégis tömör hatású kerítések alkalmazása. Nem javasolt a forgalomban kapható előre gyártott fa kerítéselemek megjelenése

a településképben. Széldezsza kerítések építéskor a település korábbi fa kerítéseinek kialakítását javasolt figyelembe venni. Az oldalsó és hátsó kerítések ugyan kevésbé láthatóak az utca frontjáról, mégis érdemes átgondolni anyagukat, zártságukat.





Részletek

Az egyszerű, de igényesen kitá-
lált és szépen megépített rész-
letek gazdagítják az épületet.
Egy-egy burkolat, eresz vagy
párkány kialakítás az épület
meghatározó eleme lehet. A
burkolatok, lábazatok kialakí-
tásakor a helyi építési anyagok
használata javasolt.

Az épületekhez szoro-
san hozzátartoznak a „tech-
nikai” jellegű részletek is, mint
a kéményfejek kialakítása és a
tetőszellőző ablakok. Ezek meg-
jelenése és egyedi kialakítása

szintén meghatározó szerepű
az épülettömeg szempontjá-
ból. Ezek gondos megtervezése
javasolt. Életünk megváltozását
jelzi a digitális technológia meg-
jelenése, és az ezek működ-
tetéséhez elengedhetetlen
vevőantennák és tányérok meg-
jelenése. Ezek elhelyezésekor
ügyeljünk, hogy ne az utcára
néző leglátványosabb homlok-
zat képét befolyásolják. Javasolt
ezen berendezések elhelye-
zése a kevésbé látható, kert
felé néző, hosszabb homlokzati
szakaszokon.

5.3 Beépítésre nem szánt területek

Kertek

Településünknek és épületeinknek egyaránt illeniük kell abba a környezetbe, amelyet az adott helyen az ember és a természet közösen formált. A történeti településrészeken a tájbaillesztés során a hagyományos településképp megőrzése az elsődleges cél, míg az újabb településrészek esetén a történeti maghoz való harmonikus kapcsolódás, valamint a meglévő táji környezethez való igazodás az irányadó. Ezekben nemcsak lakóépületünk stílusa, hanem kertünk kialakítása is fontos szerepet játszik.

A községben egyaránt található közvetlenül az utcáfrontra települt, illetve hátrébb húzott, kis előkerttel rendelkező

lakóházak, oldalkertek pedig szinte minden ingatlan esetén megtalálhatóak. Az utcai szemlélő számára e kertrészek válnak leginkább láthatóvá, ezért a harmonikus utcakép érdekében törekedjünk ízléses, az épülettel összhangban lévő kert kialakítására. A díszes, gondozott előkertekkel jó benyomást kelthetünk és hozzájárulhatunk utcánk, településünk szép arculatához.

A kertekben alkalmazott építőanyagok legyenek összhangban az épületek anyagával. Sümegprága egyik hagyományos építőanyaga a bazalt, amely a kertekben is kiválóan alkalmazható. A kerti építmények továbbá téglából és fából is készülhetnek. A burkolatok színben is illeszkedjenek az épülethez. Kerüljük a ríkító, kirívó színeket, amelyek elvonják a figyelmet mind az épületről, mind pedig a kert növényeiről.

A visszafogott színek, burkolatok ellenben kihangsúlyozzák a növények változatos szín- és formavilágát.

Érdemes olyan fajokat telepíteni, amelyek nemcsak virágukkal, hanem levelükkel, termésükkel is díszítenek, így majdnem egész évben színesíthetik udvarunkat. Törekedjünk a természeti és táji környezetbe illeszkedve, a hagyományos vidéki, háztáji kertek világát

megőrizve az éghajlatnak megfelelő lombhullató növényeket ültetni. Lehetőleg kerüljük az örökzöld növények, tuják, fenyők alkalmazását. Az előkertek faültetésre kevésbé alkalmasak, mivel azok túlságosan leárnyékolnák és takarnák az épületet. Az előkertek jellemző növényei ezért évelők és díszes virágú egynyáriak, valamint kisebb díszcserjék lehetnek, ezek ültetését meghatározza a kert



kitettsége, valamint árnyékos, illetve napos felületei. Figyeljük meg, mely növények érzik jól magunkat évek óta a környező kertekben, vagy kérjük szakember segítségét.

Haszonkertet kertünk hátsó, védettebb részére telepítsünk. Elhelyezkedéséből adódóan több sümegprágai telek hátsó része is látható a főútról, a rendezett összkép érdekében ezért

igyekezzünk e hátsóbb területet is tisztán, rendben tartani. A telkek lezárásaként magasabb növényeket ültethetünk. Sümegprágán megszokott a kertek hátsó részében ültetett

jegenyenyár, ezért kövessük bátran e táji hagyományt! A telek egyéb részein elsősorban gyümölcsfákat javasunk, de a díszkerti területekre a település éghajlatát tűrő lombhullató díszfák is kerülhetnek. Fagyvédebb helyeken különösen javasoljuk a szelídgesztenye (*Castanea sativa*) ültetését, amely díszfaként és haszonnövényként egyaránt kiváló, továbbá Sümegprága emblemikus címernövénye.

A lakott területtől délnyugatra elhelyezkedő szőlőhegyen szőlő és gyümölcsös telepítését javasoljuk.



Utcák, terek

Utcák és terek esetén a legfontosabb cél a rendezettség elérése. A közterületek folyamatos fenntartásával, a nem használt közterületi elemek elbontásával, a különböző felületek határozott szétválasztásával (pl. szegélykövek alkalmazásával) jó eredményeket érhetünk el ennek érdekében. A megfelelő tájba illesztés érdekében a közterületeken igyekezzünk minél több gondozott zöldfelületet kialakítani, burkolatokat csak a szükséges helyeken (utak, járdák, parkolók, kocsibehajtók) alkalmazunk.

Sümegrága szerencsés helyzetű település, közterületi szélesek, átláthatóak és rendezettek. A község régebbi részén a Marcal két oldalára települve kifejezetten széles, már-már tér jellegű utca jött létre, a lakóházak

előtti zöldfelületekkel, felszíni gyepes vízelvezető árkokkal, utakkal, fasorokkal, járdák nélkül. A község többi részén hasonló útszelvénnyel szintén széles utcák alakultak ki, az újabb településrészekben azonban már egy oldalra járdák is kerültek, amely a növekvő autóforgalom miatt fontos. A jövőben kialakítandó új utcák, lakóterületek esetén törekedjünk a meglévő kiváló útszelvény alkalmazására, a tágas átlátható terek létrehozására, ezáltal a rendezett, egységes településképp kialakítására. Célszerű a meglévő utcák mindegyikében járdákat kialakítani, az utak mindkét oldalán azonban csak akkor javasoljuk járdák létrehozását, ha az nem jár együtt az értékes zöldfelületek megszüntetésével.

A járófelületek, burkolatok építése során a vízáteresztésre, a javíthatóságra, tartósságra és az akadálymentességre egyaránt



gondolnunk kell. Törekedjünk arra, hogy a járdák egységes burkolatúak, semleges, visszafogott színűek legyenek. A jelenleg alkalmazott aszfaltburkolat jó választás lehet a későbbi járdaépítések esetén is, széleit azonban célszerű szegéllyel határolni, továbbá fenntartására, rendszeres kátyúzására gondot kell fordítani. A településen néhány helyen térkőburkolat, valamint a templom előtt bazaltburkolat

is található. Utóbbi hagyományos építőanyagként dicséretes megoldás. Törekedjünk arra, hogy a már meglévő burkolatok mellett újabb típusú burkolatot ne alkalmazzunk, a túl sokféle burkolat ugyanis az egységes utcakép rovására megy. A burkolatokat lehetőleg hajlékony alappal kialakított, vízáteresztő megoldással készítsük. A felszíni vízelvezető árkok feletti gépkocsibehajtókat is egységes,

egymáshoz illeszkedő kialakítással készítsük.

A felszíni vízvezető árkok gyepesek, folyamatos fenntartásuk, nyírásuk kiemelt feladat. Mivel az árkok és a mellettük elhelyezkedő zöldfelületi sávok elég szélesek, cserjéket is ültethetünk, de vigyázzunk arra, hogy a biztonságos közlekedés érdekében közterületeken csak alacsony cserjék kerüljenek kiültetésre, a magasabb növények ugyanis mind a gyalogosok,

mind pedig a gépkocsivezetők előtt kitakarják a látványt, így sokszor balesetveszélyes helyzetet teremthetnek.

A fasorok kiemelik a település fő útvonalait, irányítják a tekintetet. A fasorok kialakításakor ügyeljünk arra, hogy a megfelelő távolságra ültessük őket, figyelembe véve végleges méretüket. Olyan fajokat válasszunk, amelyek nem nőnek bele a felsővezetékbe, egyéb közművezetékbe és az út



földre, akadályozva a biztonságos közlekedést. A jó faválasztással és ültetéssel elkerülhető a csonkolással kialakult fák csúnya látványa. Fontos, hogy a felszín alatti vezetékek (víz, gáz, csatorna, elektromos áram, telefon és internet kábel) tervezésekor is gondoljunk a fák gyökereinek helyigényére. Sümegprága utcáinak legnagyobb részén már megtörtént a fasorok telepítése. Az évtizedekkel ezelőtt ültetett

hársfák és vadgesztenyék mellett fiatal gömbakácok alkotják a fasorokat, amelyek kiválóan alkalmasak út menti fasorok számára. Az egységes utcakép érdekében ezekkel a fajokkal javasolt a további fasorok ültetése is. Mindenképpen kerüljük az invazív, agresszívan terjedő fafajok (pl. *Ailanthus altissima*, *Acer negundo*, *Amorpha fruticosa*) ültetését.

Közparkok, sportpályák

A közösségi szabadterek azok a találkozási pontok, ahol a településhez, településrészhez és a helyi közösséghez tartozásunkat a természethez kapcsolódva, szabadabban élhetjük meg. A település két fontos közösségi tere a fás, erdős környezetben kialakított szabadidőpark és a sportpálya. A szabadidőparkban

fából készült padok, asztalok, sütögető helyek, fedett közösségi terek találhatók. Mivel a település szélén helyezkedik el, közvetlenül kapcsolódik a közösséget körülvevő természeti környezethez. Tájbailestése miatt ezért fontos, hogy további fejlesztése esetén nagyobb burkolt felületet csak a szükséges esetben létesítsünk, a burkolatok és berendezések természetes anyagból (kőből, fából)





készüljenek. Természetközeli helyeken kerüljük a beton és aszfalt alkalmazását. A nagyra nőtt lombos fák alatt a gyepek kevésbé marad meg, helyette árnyéki gyeppótlókat, talajtakaró növényeket, a szabadidőparkban erdei növényeket is ültethetünk.

A község délkeleti felén elhelyezkedő sportpálya jelenleg gyepes, zöld környezetben található. A pálya tájba illesztésének érdekében törekedjünk ennek megtartására. A pálya körül nagyobb burkolt felületek, építmények létesítése nem javasolt.

Új parkosítások, rendezvényterek esetén is igyekezzünk

a környezetbe illeszkedő, a település más részein is megtalálható anyagok és növények alkalmazásával létesíteni zöldfelületeinket. A kialakításkor fontos felmérni a használók várható szokásait, a használók számát, a használat időszakait, jellegét. A megfelelő mennyiségű és minőségű teret szükséges biztosítani a tevékenységekhez és a közlekedéshez.

A település egyes részein alkalmazott berendezések, bútorok lehetőleg egyformák, egymáshoz harmonikusan illeszkedők legyenek, amelyek ezáltal hozzájárulnak a település rendezett arculatához.

Természeti és táji környezet

Sümeprágát gyönyörű táji és természeti környezet veszi körül, amelynek megóvása fontos feladatunk. A település környékén ezért az ipari tevékenység nem

kívánatos. A mezőgazdasági jellegű tevékenységek, szántók, legelők, szőlők és gyümölcsösök megőrzése és telepítése biztosítja a hagyományos tájhasználat továbbélését és ezzel együtt a táji környezet fennmaradását. A település mélyebb sík területe

mellett a délnyugatra található temető és a szőlőhegyi zártkertek már dombon helyezkednek el. Tájképvédelmi szempontból fontos e dombokról fel-tároló látvány. Nem csupán a település és közvetlen környezete, hanem a távolabbi tájak,

a Balaton-felvidék hegyei és a Marcal-medence, valamint a sümegi vár is elének tárul a szőlőhegy oldalából. E látványok a település vonzerejét is növelik, ezért törekedjünk védelmükre, megőrzésükre.



IMPRESSZUM



SÜMEGPRÁGA TELEPÜLÉSI ÖNKORMÁNYZAT

www.sumegpraga.hu

hujbercsaba@freemail.hu

8351 Sümegprága Rákóczi u. 17.

Telefon: 87/550-038

Polgármester: Hujber Csaba – 87/550-038
hujbercsaba@freemail.hu



PESTTERV Pest megyei Terület-, Település-, Környezet Tervező és Tanácsadó Kft

Burányi Endre, Károlyi János

Ráski János

SZÖVEG: Jankovics Norbert, Klagyivik Mária, Máté Zsuzsanna

FOTÓ: Jankovics Norbert, Klagyivik Mária, Máté Zsuzsanna

ARCHÍV KÉPEK: Hadtörténeti Intézet és Múzeum Hadtörténeti Térképtára, Arcanum Kft.

ÁBRÁK: ©Lechner Tudásközpont Területi, Építészeti és Informatikai Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság

SZERKESZTÉS, GRAFIKAI TERVEZÉS: Klagyivik Mária

Sümegprága, 2017.

